

FINANČNI MINISTER NOČE OPUSTITI TROŠARINE.

LDU Zagreb, 11. okt. (ZNU) »Jutarnji list« javlja iz Beograda: V finančnem ministristvu je bila včeraj konferenca, na kateri se je razpravljalo o obrtnem (ne o prometnem) davku in trošarini. Udeležili so se je poleg finančnega ministra še razni zastopniki interesiranih krogov. V štiriurni debati so se vsi govorniki izjavili proti obrtnemu davku in trošarini. Finančni minister ni pristal na to, da se ukine ta davek.

ZAHTEVE ZASEBNIH NAMEŠČENCEV.

LDU Zagreb, 11. oktobra. Včeraj ob 10. uri so zborovali privatni nameščenci. Sestavili so spomenico, ki jo izroče jutri delodajalcem. Stavili so jim 14 dnevni rok za odgovor. Nameščenci zahtevajo, da se jim zvišajo plače, in sicer v mestu Zagrebu od 60 do 90 % (sorazmerno z višino plače), za nameščence na deželi pa 50 do 80 %. Poleg tega zahtevajo še nabavne prispevke za nabavo najnujnejših potrebščin za zimo.

GENERALNA KOMISIJA POSREDNIH DAVKOV.

LDU Beograd, 11. oktobra. (ZNU) Generalna komisija posrednih davkov je dostavila razpis vsem sodiščem, da se mora pri protokolaranju plačevati posebna pristojbina za komisionalne in posebna pristojbina za agenturne posle, ker sta to dve različni poslovanji.

ARNAVTSKI NAPADI.

LDU Beograd, 11. oktobra. (ZNU) »Politika« javlja iz Skoplja: Arnavti Kačaki so napadli naše selo Mavrovo in odgnali vso živino. Pred kratkim je bilo prebivalcem odvzeto orožje in to so Kačaki takoj izvedeli in napadli neoboroženo srbsko selo. Ubili so nekoliko vojakov, ki so prišli na dopust brez orožja. Iz Rošan so Arnavti odvedli 7 seljakov in 8 tovorov dekliske bale. Vsled teh novih arnavtskih vpadov in plenjenja je naše prebivalstvo obupano.

BOJI NA IRSKEM.

LDU London, 11. oktobra. (Reuter) Zadnjo noč so sinfajnovci napadli dva vojaška avtomobila v bližini mesta Bandon v grofiji Cork. En častnik je mrtev, trije vojaki so ranjeni. Enega izmed avtomobilov so popolnoma razstrelili.

STAVKE.

LDU Draždane, 11. oktobra. (Wolff) Delavci mestne elektrarne stavkajo.

LDU Lipsko, 11. oktobra. (Wolff) Davi so pričeli stavkati mestni delavci.

BATINE NA MADŽARSKEM.

LDU Budimpešta, 11. oktobra. (DKU) Listi javljajo, da se je včeraj vršila konferenca državnega pravdnštva. Na zborovanju je naznanil višji državni pravdnik Vary, da se bo za delikte, ki so bili izvršeni od 29. septembra dalje, uporabljala kazen z batinami. Ta kazen se bo uporabila zoper tatove, zoper one, ki skrivajo ukradeni blago, zoper oderuhe in verižnike, kakor tudi za vse one, ki goljufajo ali ropajo ter pri tem zlorabljajo civilno ali vojaško oblast.

BOJI MED POLJAKI IN RUSI.

LDU Moskva, 10. oktobra. (Brezžično) Frontno poročilo z dne 10. oktobra: Pri Molodečnu in Slucku poizvedovalni boji. Pri Sarniju boji krajevnega pomena z menjačočim se uspehom. Pri Novogrodu Wolinskem se ugodno razvija naš napredovanje proti reki Sluczu. Pri Proskuru topniški ogenj. Zasedli smo kraj Samsoje. Na južni fronti smo dosegli črto 25 verst vzhodno od starega Konstantinova. Pri Berdjansku se ugodno nadaljuje naš napad.

SPORAZUM MED POLJAKI IN RUSI.

LDU Moskva, 11. oktobra. (Brezžično) Dne 9. t. m. je bil v Rigi podpisan sporazum, v katerem se obvezujeta obe stranki, da takoj, ko bo podpisano premirje, pričneta s pogajanjimi za končnovojni mir.

LDU Riga, 11. oktobra. (DKU) Plenarna seja mirovne konference, ki se ima sestati v soboto, da se podpiše premirje in predhodni mir med Rusi in Poljaki, se je odgodila za nedoločen čas. Državni tajništvi obeh držav sta priobčili izjavo, da se mirovna pogodba vsled težkoč, ki so nastale, še ne more podpisati. Računajo na to, da se mirovna pogodba podpiše danes.

Politične novice.

+ **Proti avtonomiji.** Sarajevska radikalna »Srpska Zora« se peča z dr. Korosčevim govorom na zaupnem sestanku Ljudske stranke v Zagrebu, in sicer s tistim delom, kjer govori o avtonomiji. List se sklicuje na krfsko deklaracijo, ki je izhodišče za našo državno politiko. »Ta deklaracija predpisuje kompaktnost in pa edinstvenost naše države. Pri tem mora ostati. Kam bi nas dovedla pokrajinska avtonomija, so pokazali dogodki na Hrvat-

skem, in debata o njih v parlamentu. Avtonomija bi bila kakor nabita puška v rokah slabotnega ali pokvarjenega otroka. Nam treba konsolidiranja, zblizanja in požrtvovalnega dela za obnovo dežele, za rešitev agrarnega in socialnega vprašanja, za doseg ravnotežja v državnem proračunu, za avtoriteto državne oblasti. Končno list znova naglašja, da je za Srbe vprašanje o ureditvi države rešeno v krfskem paktu in — punctum. Od »Srpske Zore« ne bo nihče pričakoval državniške modrosti in dalekovidnosti, a malo več umevanja za razmere v lastni domovini bi morali tudi bosenski radikalni Srbi že imeti. Dogodke na Hrvatskem je zakrivil ravno centralizem. In ako se zdi »Srpski Zori«, da bi bila pokrajinska avtonomija kakor nabita puška v rokah slabotnega ali pokvarjenega otroka, potem moramo mi reči, da je belgrajski centralizem za Slovenijo in hrvatske dežele isto, kar vol v lepo gojenem vrtu. Vse bo poteptal in strl in se tako nažrl, da bo počil. Konsolidiranja, zblizanja in požrtvovalnega dela nam je res treba, toda vse to nam belgrajski centralizem nikdar ne more dati in zagotoviti. Belgrad naj skuša najprej samega sebe skonsolidirati in postaviti svojo ožjo zemljo in ožje zadeve na zdrav temelj; to je naloga, ki ne presega njegovih moči, ako teh moči ne bo po sili tratil na širših področjih, katerim ni kos in katera naj prepusti drugim močem. Za našo državo je edina rešitev — avtonomija, to je, pametna razdelitev dela na več ram; le tako bomo mogli izvršiti ogromne kulturne, gospodarske in socialne naloge, ki jih nam nalaže čas in dane razmere. A ozkosrčna, strankarsko-politična gesla in predavanja so tu malo na mestu in kažejo le pomanjkanje razumevanja za zahteve nove, razširjene države.

+ **Demokrati in sokolstvo.** Koliko so se že demokrati trudili, da dokažejo, da je sokolstvo nestrankarska in splošna narodna organizacija, koliko so to dokazovala demokratska glasila zlasti začasa mariborskega sokolskega zleta. Toda z vsem tem demokrati niti sami sebe niso prepričali o potrebi, da puste sokolstvo izven svojega strankarsko-političnega gibanja. Komaj dober mesec po mariborskem zletu priobčuje »Sokolski Glasnik« v svoji 10. številki uvodnik, v katerem poziva Sokole, naj pri bodočih volitvah glasujejo za demokrate. Kar tiče slovenskih Sokolov, je ta poziv odveč, ker se pri nas sokolstvo popolnoma krije z demokratstvom. Na Hrvatskem je stvar že malo bolj zapletena, ker se tam strankarsko-politične razmere še niso popolnoma razčistile in se duhovi v kulturnopolitičnem oziru še niso povsodi ločili. Zato je agitacija sokolskega glasila za demokrate utemeljena, dasi brezaktna. No, najslabše je gornji poziv »Sokolskega Glasnika« naletel med Srbi, kjer je bil Sokol doslej precej to, kar naj bi po zatrdjevanju njegovih zagovornikov sploh bil: nestrankarska, splošno narodna organizacija brez vsakega varuštva in pokroviteljstva katerekoli politične stranke. Sremsko-mitroviška »Srbija« je posvetila tej stvari poseben sestavek v senzacionalni obliki, pod naslovom: »Kakšna infamija je to?« List piše med drugim sledeče: »Na ta način hočejo »demokrati« nalni obliki, nalni obliki, pod naslovom: »Kakšna infamija je to?« List piše med drugim: »Na ta način hočejo »demokrati« potegniti sokolstvo v politični boj in mu ubiti vsak ugled. »Demokrati« so poizkušali vse mogoče zvijače, da bi se obdržali. Ustanavljali so kmetske stranke, organizirali so dobrovoljce in vse te organizacije so polagoma speljali v svoje kolo. Sedaj hočejo profanirati še sokolstvo. Pozivamo vse srbske sokole in vsa srbska sokolska društva, da tej demokratski infamiji napravijo konec. Proti temu navalu na sokolstvo treba odločno nastopiti.« — Kaj pravijo na to naši Sokoli?

+ **Zveze avstrijske socialne demokracije z Belo Kunom.** Vloge v boju med krščanskimi socialci in socialnimi demokrati so se zamenjale: Doslej je »Arbeiter Zeitung« priobčevala dokumente, ki so dokazovali, da so monarhisti okoli »Reichspost« v službi Horthyjeve Ogrske; sedaj pa priobčuje »Reichspost« poročilo bivšega budimpeštanskega dopisnika »Arbeiter Zeitung« Jožefa Diner-Denesa o razpoloženju dunajske socialne demokracije nasproti Kunovi vladi. Dokument so bili boljševiski komisarji ob svojem begu iz Budimpešte pustili v neki uradni miznici. Diner-Denes je po nalogu Kunove vlade potoval na Dunaj in tam (25. in 26. marca 1919) obiskal razne socialistične veličine, s katerimi se je pogajal. O uspehu teh pogajanj poroča Diner-Denes: Državni kancelar Renner nas je najtopleje pozdravil in izjavil, da si avstrijska republika pridržuje odločitve, v katerem trenutku se bo izrekla za sovjetski sistem. Vendar bo pa republika stala ogrskemu proletariatu z vsemi silami ob strani. Renner vé, da se Avstrija ne bo mogla izogniti sovjetskemu sistemu, toda za enkrat naj se vsaka komunistična propaganda na Dunaju opusti, ker bi drugače

ententa utegnla očreči nadaljnjo dobavo živil, kar bi bilo za Dunaj katastrofa. — Znatno hladnejši je bil nasproti ogrskim boljševikom Otto Bauer. Rekel je, da ni prepričan o neobhodnosti sovjetskega sestava v Avstriji; v ostalem se je skliceval na nujno potrebo, da ohrani Avstrija dobre zveze z entento, ker bi morala drugače lakote umreti. Zasebno je Diner-Denes zvedel, da je Otto Bauer tudi načelno nasprotnik sovjetskega sestava. — Kot najbolj goreč pristaš ogrskih boljševikov se je izkazal državni tajnik za vojne stvari — sodrug Deutsch. On je obljubil, da bo kljub prepovedi dopuščal, da se na Ogrsko izvaža orožje. Izjavil je prepričanje, da se bo sovjetski sistem brezpogojno razširil. Na Dunaju je pretežni del delavstva za komunizem in le strah pred novo vojno ga zadržuje, da ne proglasi takoj sovjetske republike. Treba je propagando še razširiti in Ogrska naj takoj pošlje nekaj izvežbanih agitatorjev. — Ta odkritja dunajskim socialnim demokratom vsekakor ne bodo prijetna.

Proti združitvi Avstrije z Nemčijo.

Vest o sklepu avstrijskega parlamenta glede združitve z Nemčijo, je izzvala v francoski javnosti vihar ogorčenja. Ta sklep avstrijskega parlamenta se smatra kakor odpor proti določbam senžermenske mirovne pogodbe, ki ga je najavljala bivši kancelar Renner v svojem govoru v Innsbrucku, a zopetna pojava bivšega ministra zunanjih del, grofa Czernina v avstrijski politiki je dokaz, da v Avstriji prevladuje pangermanska struja. Časopisje, ki se o tem sklepu, poziva zavezniške vlade, ki so podpisale senžermensko pogodbo, da naj takoj javijo dunajski vladi, da sklep parlamenta o plebiscitu znači kršitev mirovne pogodbe, zlasti člena 88, ki govori odločno in jasno, da Avstrija ne sme podvzeti nobenega koraka glede združitve s kako drugo državo. — List »Temps« pravi, da so sklepi avstrijskega parlamenta glede plebiscita samo neka demonstracija proti zaveznikom, z ozirom na katastrofalno gospodarsko stanje države, ali vendar je dolžnost zaveznikov, da pouče avstrijsko vladu o nedopustnosti takih sklepov in demonstracij. — »Journal des Debats« zahteva odločno demaršo zavezniških vlad na Dunaju, francosko vladu pa poziva, da naj prekliče vse dogovore z Avstrijo, ker bi bila skrajna neumnost, podpirati v gospodarskih vprašanjih državo, ki je že tako jasno prekršila senžermensko mirovno pogodbo. — »Liberte« izjavlja, da Francija ne bo dopustila nikdar, da se vzpostavi velika Nemčija, ki bi mejila z Madžarsko, ki bi vedno ogrožala Českoslovaško in Jugoslavijo. — Po zadnjih poročilih je sklican k nujni seji poslaniški svet, ki bo pretresal to vprašanje in sklenil definitivne zaključke.

Dnevne novice.

— **Stanovanjsko vprašanje v Angliji.** rešujejo tako, da občine emitirajo stanovanjske akcije, ki se javno podpisujejo, če treba, na silno. Torej nekako prisilno posojilo, ki nalaga vsem, ki količikaj razpolagajo s sredstvi, dolžnost prispevati k zgradbi novih domov. V Brightonu se je zgradilo 478, v Catark Hallu 260, v Claytonu 358 hiš. Zidajo se ne iz opeke, ampak iz umetnih kamenitih blokov, ki stanejo 15% manj.

— **Prostožidarstvo.** Glasom prostožidarskih poročil je sedaj na svetu 140 velikih lož, ki se dele v 26.809 lož in imajo 3 milijone članov. Prostožidarstvo je zelo napredovalo v Združenih državah, kjer se je ustanovilo 49 novih lož; v Evropi se je ustanovilo 35 novih lož.

— **Naklonitve ustavljene.** Ministrstvo financ je odredilo z odlokom Dr. Br. 90.068 z dne 9. julija 1920, da je ustaviti izplačilo naklonitev po zakonu z dne 28. marca 1918 drž. zak. št. 119. Ker prevideva nova Uredba očasni pomoči invalidom, vdovam in sirotam, ki izide v kratkem, državno pomoč (pokojnino, preskrbo) tudi nekaterim osebam, ki po dosedanem zakonu niso imele te pravice, naj vložijo pri pristojnem občinskem uradu prošnjo za odmero pokojnine vse one osebe, ki jim bo sedaj ustavljena naklonitev in so mnenja, da imajo pravico do državne preskrbe. Po 1. juniju 1920 izplačane naklonitve bodo odtegnjene prilikom odmere in izplačevanja novih preskrbin. Občinski uradi vpošljejo zbrane prošnje poverjenstvu za socialno skrb deželne vlade za Slovenijo (invalidski oddelk) v Ljubljani. Istočasno je sporočilo ministrstvo za finance, da se ukine glasom odloka Dr. Br. 69.742 tega ministrstva podpore za družine mobiliziranih in ujetih vojakov po zakonu z dne 27. julija 1917, drž. zakonik t. 313. Družine onih voj. ujetnikov, ki se še niso vrnili, naj vložijo istotako prošnjo za odmero in nakazanje preskrbine.

— **Zatvoritev poletnega poštnege urada »Klopinjsko jezero«.** Št. 45.603-IV-1920. S 30. septembrom 1920 je prenehal poslovati poletni poštni urad »Klopinjsko jezero«. Kraji Klopinj, Groblja ves, Zgornji in Spodnji Podgrad in Zgornje Zamanje

se s tem zopet dodeli poštneju okrajni uradu Sinčaves. Obenem se ustavijo skupni sklepi, ki so se izmenjavali med poštami uradi Klopinjsko jezero, Sinčaves in potujočo pošto M — Gr. 82.

— **Stavka uradnikov poštne hranilnice na Dunaju.** Uradniki poštne hranilnice na Dunaju so pričeli stavkati. V stavkujočih je 2200 po številu. Predložili so svoje zahteve, da naj jih vpišejo v isto kategorijo, kot druge poštne in justicijske uradnike poleg še drugih zahtev. Vršajo pogajanja, ki so doslej brez uspeha. Če ugodijo stavkujočim, bi to stalo približno 2 milijona več.

— **Požar v Podlonku.** Dne 4. okt. ob 21. uri je pričelo goreti na hlevu posestnika Petra Urha na Podlonku št. 13. Ker je bilo na hlevu veliko krme in slame in ker je bila streha pokrita s slamo, je plamen zelo naglo švignil tudi na kozolet, kateri leži poleg hleva, v katerem je bilo veliko žita. Hlev in kozolet sta pogorela do tal. Na pomoč so precej prihiteli Podlončani, kmalu so prišli tudi Prtovčani, katerim se je posrečilo omejiti požar v toliko, da so rešili Urhovo hišo. Urhu je uničil požar vso slamo, steljo, krmo, slamo, moreznico, mlatilnico in čistilnico za žito. Živino so še pravočasno rešili. Škoda je požar povzročil Urhu do 100.000 kron. Zavarovan je bil Urh pri Vzajemni zavarovalnici le za 2000 K. Kdo je zažgal, se ne ve. Urh je slišal nekoliko pred izbruhom požara korake nekega človeka. Kdo bi bil in če je namenoma ali iz nepravilnosti zažgal, seveda ne ve.

— **Izraba vodnih moči v Bosni.** V Zagrebu se snuje velik konzorcij, ki hoče izkoristiti vodne moči pri Jajcu v Bosni. Tu naj bi se proizvajala električna sila za pogon velike nove bosenske železnice, ki naj bi vezala Beograd preko Sarajeva s Splitom.

— **Zasega hotelov za zasebna stanovanja.** Na Dunaju so sklenili zaseči vse hotele, ki oddajajo sobe na ure. Hoteli morajo biti do 20. novembra t. l. izpraznjeni. Da ne bo treba prevelikih izpodb, bodo nekaj hotelov uredili kot bariše z eno samo skupno kuhinjo.

— **Sredstvo proti ponarejevanju bankovcev.** Kakor poroča »Bohemia«, so imeli sredstvo, ki bo onemogočalo ponarejevanje bankovcev s tem, da se bo vmesjavalo papirnato emulzijo kovinski folije, tako da bodo bankovci reagirali na sledenji običajni magnet. Izum je tajnost praviškega društva »Archimedes«. Ponareditel izuma ni mogoče, ker je za njegovo praktično uprabo treba velikanskih strojev.

— **Petdesetletnica železnice na Hrvatskem.** 9. t. m. je poteklo 50 let, odkar je prišla na južni kolodvor v Zagreb črta lokomotiva. Ta dan se je otvorila črta. Zidani most — Zagreb — Karlovac. V je dogradila proga Zagreb — Karlovac. V letu 1872 se je začela graditi proga Karlovac — Reka, in naslednja leta zveza z Budimpešto. Leta 1866. so začeli graditi progo Sisak — Brod — Vinkovci in leto na to progo Zagreb — Čakovac.

— **Vlom na Plavškem Rovtu.** Ko so domači kopali krompir, je neki postoparazbil šipo na oknu Helene Čop na Plavškem Rovtu in zlezel v hišo, iz katere je odnesel na škodo Helene Čop, Martina Laha, Alojzija Laha, Marije Čop in Alojzije Čop obleke in drugega blaga, v vrednosti več tisoč kron.

Ljubljanske novice.

lj Šentjakovski Orel ima danes ob 8. uri zvečer sejo v prostorih Šentjakovskega prosvetnega društva. Pridite vsi biskici. Ljubljana je teh par dni pod vplivom plebiscita na Koroskem nekoliko nerazvna. Čujejo se različni optimistični in pesimistični glasovi. Ljudje, ki prihajajo s Koroskega v Ljubljano, so polni zaupanja v našo zmagajo. Snoči smo videli več okrašenih avtomobilov, ki so prišli s Koroskega, ljudje, ki so se vozili v njih, so bili navdušeni in prepričani o dobrem izidu. Pa metno je, da prebivalstvo položaj presoja trezno in čaka mirno na izid.

lj **Trgovci se vabijo,** da se radi nakazila petroleja zglase pri tvrdki Krisper-Coloniale, Dunajska cesta.

Narodno gledališče.

Drama:

Torek, 12. okt.: zaprto.
Sreda, 13. okt.: »Anfisa«, uradniska predstava. Izven.
Četrtek, 14. okt.: »Pygmalion«. A.
Petek, 15. okt.: »Hasanaginica«. C.

Opera:

Torek, 12. okt.: »Faust«. A.
Sreda, 13. okt.: »Od bajke do bajke«. B.
Četrtek, 14. okt.: »Rigoletto«. C.
Petek, 15. okt.: »Hofmannove pripovedke«. D.

Odgovorni urednik Jože Rutar.
Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«.
Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.